

Kirjoitusaineistot köyhyyden ja syrjäytymisen tutkimuksessa

Tarina siitä, kuinka kansalaisaktiivisuudesta syntyi laadullisia aineistoja ja löydöksiä, joista syntyi osallisuuden kokemuksen tutkimusala

Tietoarkisto-seminaari 25.10.2022

Anna-Maria Isola, Turun yliopisto ja Terveyden ja hyvinvoinnin laitos

UNIVERSITY
OF TURKU

Arkipäivän kokemuksia köyhyydestä - aineistot

- Arkipäivän kokemuksia köyhyydestä 2006 (FSD2413)
 - Yhteensä 51 julkaisua, joista kuusi vertaisarvioitua artikkelia, 1 lissensiaatintutkielma, 32 pro gradu- tai maisterintutkielmaa, loput raportteja ja kandidaatintutkielmia
- Arkipäivän kokemuksia köyhyydestä -seuranta-aineisto 2012 (FSD2795)
 - Yhteensä 20 julkaisua, joista viisi vertaisarvioitua artikkelia ja 12 pro gradu tai maisterintutkielmaa
- Arkipäivän kokemuksia köyhyydestä 2019 (FSD3475)
 - Yhteensä neljä julkaisua, kaikki pro gradu -tutkielma
- Nuorten arkipäivän kokemuksia köyhyydestä 2022

Ensimmäiset havainnot vuodelta 2006 kutsuivat tutkimaan lisää

- Ensimmäisissä analyyseissä huomattiin, että pitkään jatkuneilla taloudellisilla vaikeuksilla on sosiaalisia ja psykologisia seurauksia. (Isola, Turunen & Hiilamo 2016: Miten köyhät selviytyvät Suomessa?)
- **Seuranta-aineisto** jaettiin kolmeen osa-aineistoon sen perusteella, arvioivatko kirjoittajat elämänsä muuttuneen vuodesta 2006 vuoteen 2012 myönteiseen, kielteiseen vai pysyneen samana.
- Jokaisesta osa-aineistosta eriteltiin ja analysoitiin koherenssista, merkityksellisyydestä ja tarkoituksesta kertovat sisällöt (Martela & Steger 2016: Three meanings of meaning in life). Osa-aineistojen löydöksiä verrattiin toisiinsa.

Seuranta-aineiston keskeiset löydökset

- Myönteisen muutoksen kertomuksissa kerrottiin merkityksellisyyden ja kuulumisen kokemuksista. Elämää suunniteltiin vuosien, vähintään kuukausien päähän.
- Jos ratkaisevaa muutosta ei ollut tapahtunut, elämässä oli koherenssia mutta ei välttämättä merkityksellisyyttä. Elämä eteni kuukausi, korkeintaan muutama, kerrallaan.
- Kielteisen muutoksen kertomuksissa ei kuulunut kovinkaan paljon merkityksellisyyden eikä koherenssin kokemusta. Elämä eteni päivästä toiseen ja kielteisen ennakoinnin ehdoilla. (Isola, Virrankari & Hiilamo 2021: On social and psychological consequences of prolonged poverty – A longitudinal narrative study from Finland)

Sovelluksia ja päätelmiä löydöksistä 1/2

- Sosiaaliturvan ennakoitavuus tuo elämään turvallisuutta.
 - Se ehkäisee ajautumasta lyhytjänteisen ja epävarman ajan armoille. Vaikeasti ennakoitava harkinta lisää ihmisten epävarmuutta ja usein myös eriarvoisuuden kokemusta.
- Sosiaaliturva ei pysty vastaamaan riittävästi merkityksettömyyden kokemukseen.
 - Ihmisen kokemalla merkityksellisyydellä on tärkeä rooli sosiaaliturvan vaikuttavuudessa. Merkityksellisyys voi valaa ihmiseen uskoa, jonka avulla hän voi esimerkiksi alkaa etsiä töitä tai haluta kuntoutua. Merkityksellisyyttä voidaan rakentaa yhteiskuntapoliittisilla ratkaisuilla.
- Mitä osallisuus on? Osallisuuden viitekehystä rakentamassa.
(Isola, Kaartinen, Leemann, Lääperi, Schneider, Valtari & Keto-Tokoi. THL)

Sovelluksia ja päätelmiä löydöksistä 2/2: Osallisuusindikaattori

1. Tunnen, että päivittäiset tekemiseni ovat merkityksellisiä
2. Saan myönteistä palautetta tekemisistäni
3. Kuulun itselleni tärkeään ryhmään tai yhteisöön
4. Olen tarpeellinen muille ihmisille
5. Pystyn vaikuttamaan oman elämäni kulkuun
6. Tunnen, että elämälläni on tarkoitus
7. Pystyn tavoittelemaan minulle tärkeitä asioita
8. Saan itse apua silloin, kun sitä todella tarvitsen
9. Koen, että minuun luotetaan
10. Pystyn vaikuttamaan joihinkin elinympäristöni asioihin

Osallisuusindikaattori mittaa osallisuuden kokemusta

Osallisuuden kokemusta voidaan mitata Sokra-koordinaatiohankkeen kehittämällä **osallisuusindikaattorilla** (Experiences of Social Inclusion Scale, ESIS).

Osallisuusindikaattori muodostuu kymmenestä väittämästä, jotka kartoittavat merkityksellisyyden kokemusta, uskoa omiin toimintamahdollisuuksiin ja sosiaalista vuorovaikutusta. Väittämien vastaukset sijoittuvat jatkumolle, jonka toinen ääripää edustaa osattomuuden kokemusta ja toinen osallisuuden kokemusta.

Väittämien taustalla on kokonaisvaltainen käsitys osallisuudesta kuulumisena ja kuulluksi tulemisena: Osallinen ihminen voi vaikuttaa oman elämänsä kulkuun ja yhteisiin asioihin. Osallinen ihminen pääsee osalliseksi yhteisestä hyvästä: hän voi sekä tuottaa yhteistä hyvää että pääsee nauttimaan siitä. Vaikutusmahdollisuuksien ja resurssien ohella oleellista on, että uskoo mahdollisuuksien olemassaoloon.

Sovelluksia ja päätelmiä löydöksistä 2/2; thl.fi/osallisuusindikaattori

- [Development and psychometric evaluation of the experiences of social inclusion scale](#) (Leemann, Martelin, Koskinen, Härkönen & Isola 2021)
- Osallisuusindikaattorista uusimpia tuloksia: [Transition to emerging adulthood during the COVID-19 pandemic: Changes in anxiety and the role of inclusion/exclusion experiences](#) (Repo, Herkama, Yanagida & Salmivalli 2022)
- Osallisuusindikaattorilla voidaan tunnistaa syrjäytymiselle alttiita ryhmiä.

Osallisuusindikaattori on laajassa käytössä

THL:n väestötutkimukset:

- Työelämän ulkopuolella olevien osallisuus ja hyvinvointi, 2017
- Yksinasuvien mielen hyvinvoinnin tutkimuksessa (POMELA), 2019
- Kansallinen terveys-, hyvinvointi- ja palvelututkimus FinSote, 2019
- Kouluterveyskysely, 2019→
- FinLapset, 2020
- FINGER-tutkimus, 2020, 2023
- Vankien terveys, työkyky ja hoidon tarve (WATTU IV) -tutkimus (2020–2022)
- Terve Suomi -tutkimus, 2022
- MoniSuomi-tutkimus, 2022

THL:n ulkopuolella olevissa väestötutkimuksissa, esim.

- Vantaan kaupungin osallisuuskyseily, 2020, 2021
- Pääkaupunkiseudun hyvinvointikysely, 2021
- Päijät-SoTe-hyvinvointikysely (2021, kohdennettu aineistokeruu 2022)
- Opiskelijabarometri 2022 (Opiskelun ja koulutuksen tutkimussäätiö)

Yliopistot ja ammattikorkeakoulut

Osallisuusindikaattori on laajassa käytössä eri toimijoiden ja hankkeiden **arviointityökaluna**.

- Tähän mennessä osallisuusindikaattoria käyttää noin 130 tahoa.

Kuinka osallinen olet?

Testaa osallisuutesi leikkimielisellä verkkotestillä ja selvitä samalla, mikä myyttinen metsän olento olet:

Osallisuustesti.fi

”Kun ajatukset pyörivät vain jokapäiväisen selviämisen ympärillä, jää kaikki muu toisarvoiseksi. Kulttuuri ei kiinnosta, arkipäivän pieniä iloja ei joko ole tai niitä ei huomaa. Elämä muuttuu harmaaksi ja virikkeettömyys ruokkii apatiaa.”

(Arkipäivän kokemuksia köyhyydestä 2006, mies, S057)

Nuorten arkipäivän kokemuksia köyhyydestä -kirjoitusten keruu

15-21-vuotias nuori!

- Millaisissa tilanteissa huomaat olevasi köyhä?
- Mitä köyhyys sinulle tarkoittaa?
- Miltä se tuntuu?

#nuortenkoyhyyskokemuksia
sites.utu.fi/nuortenkoyhyyskokemuksia

**UNIVERSITY
OF TURKU**

Kiitos!